

Tökni lærir Saudi-arabarar at finna olju

TÍPINDASKRIV

Í august í ár luttóku 22 lesandi frá Saudi Arabia á einum 3-daga Xplore skeiði í oljuleiting, sum fyrirkannar Tökni í Havn skipaði fyri.

Xplore skeiðið var partur av einum "summer universiteti" á Robert Gordon University í Aberdeen. Endamálið við Xplore skeiðnum var at geva luttakarunum eina heildarmynd av frálanda oljuleiting.

Afturmeldingarnar frá

Eitt av teimum 7 luttakandi liðunum á Xplore skeiðinum á Robert Gordon University í Aberdeen í august 2003

luttakarunum vóru sera jaligar, og tað var eyðsýnt, at teir lærdu eina rúgvu um oljuleitingarvinnuna.

Teir lesandi eru stuðlaðir av SaudiAramco, ið er tað oljufelagið, sum framleiðir mest olju í heiminum.

Sosialurin

www.sosialurin.fo

Ein hjartans tókk verður veitt tykkum, sum vóru við til at gera hjúnabandsdag okkara 17. mai 2003 ógloymandi.

Lisbeth & Jóannes Næs

Øllum tykkum, sum á ymskan hátt gleddu okkum á hjúnabandsdegnum 05. juli 2003, takka vit hjartaliga.

Annelisa & Jens Kristian

Tøkk

Øllum tykkum, sum gleddu meg við gávum, blómum og telegrammum, og sum vóru við til at gera mær 70 ára føðingardagin so hugnaligan, takki eg hjartaliga.

Pauli Vang

Eitt afturstig fyri javnstøðuna

Tað fær stórar avleiðingar fyri barnið, um rætturin hjá pápum at vera heima hjá sínum nýfødða barni verður skerdur fyri at spara Barsilsskipanini pening, sigur Javnstøðunevndin

BARNSBURÐUR

Ingi Rasmussen
ingi@sosialurin.fo

Javnstøðunevndin fer á barrikadurnar. Hesaferð fyri at verja menn. Ella rættari pápar. Orsøkin er, at Barsilsskipanin er í peninganeyð og fyri at spara pening, ætlar Bjarni Djurholm landsstýrismaður millum annað at skerja møguleikan hjá pápum at vera heima hjá barninum fyrstu tíðina.

Sum er, er lønarendurgjaldið 100 prosent. Hagtøl hjá Barsilsskipanini visa, at útgjaldið til menn er munandi hægri enn til kvinnur, og tí sær lands-

nýfødða barninum. Fyrstu 12 vikurnar skal mamman vera heima hjá barninum, men næstu 10 vikurnar eftir tað kunnu mamman og pápin býta sínámillum.

– Eg skilji tað als ikki, tí hetta fær stórar avleiðingar. Allar kanningar og øll vitan visir, at tað er best fyri barnið, um tað bæði hevur eina

stýrismaðurin tað sum ein upplagdan sparimøguleika at skerja rættin hjá monnum at fara heim til barnið.

Tað hóvar ikki forkvinnuni í Javnstøðunevndini, Annika Wardum Joensen.

– Eg skilji tað als ikki, tí hetta fær stórar avleiðingar. Allar kanningar og øll vitan visir, at tað er best fyri barnið, um tað bæði hevur eina

mammu og ein pápa rundan um seg. Pápar eru eins góðir til umsorgan, hóast teir sjálvandi ikki kunnu geva bróst. Men í Føroyum skulu pápar eftir øllum at døma ikki hava hendan møguleikan, og tað tú tekur frá pápum og mammum, tekur tú eisini frá barninum, sigur Annika Wardum Joensen.

Javnstøðunevndin fegn-

ast annars um, at vit hava fingið eina Barsilsskipan, tí hon er eitt stórt framstig fyri javnstøðu, men hon harmast um, at hvørja ferð skipanin verður broytt, er tað til tað verra.

Seinast skipanin varð broytt, heitti Javnstøðunevndin á politikarar um at áseta eina pápakvotu, sum datt burtur, um mennir

Rætturin hjá pápum at vera heima í barnsburðarfarloyvi skal skerjast, stendur tað til Bjarna Djurholm landsstýrismann.

Mynd: Jens K. Vang

ikki fóru heim til barnið eina tíð. Tá var talan um at økja skipanina úr hálvum upp í eitt ár, men eingir pengar fylgdu við og eingin pápakvota varð ásett, og tí broytti tað lítið um mynstrið. Annika Wardum Joensen visir í staðin til íslensku skipanina sum eina fyrimynd.

– Í Íslandi, har lønarendurgjaldið er 80 prosent, kunnu kvinnur taka triggjar mánaðir, pápar triggjar mánaðir og síðan hava tey triggjar mánaðir afturat at býta sínámillum. 85 prosent av pápunum taka gleðiliga av og eru heima í barnsburðarfarloyvi. Men í Føroyum vilja okkara politikarar ikki geva familjuni hendan møguleika, og tað visir, at samgongan og løgtingið ikki vilja føra javnstøðupolitikk. Tann skerjingin, sum nú hendir í staðin, er eitt álvarsligt afturstig fyri javnstøðuna her á landi, sigur Annika Wardum Joensen.

Barsilsskipanin í dýrastu neyð

Barsilsskipanin skal spara. Tað er greitt, nú játtanin í ár ikki heldur, og figgjarætlanin næsta ár er skotin langt undir málið. 15 milliónir krónur vanta í ár og 22,5 milliónir krónur næsta ár. Lægri útgjald, styttri útgjaldskeið og hægri inn gjald verða umhugsað

BAKGRUND

Ingi Rasmussen
ingi@sosialurin.fo

Barsilsskipanini tørvar 15 milliónir krónur afturat í ár, um hon skal klára at gjalda hvørjum sitt. Tað visir eitt bræv, sum barsilsskipanin hevur sent Vinnumálaráðnum við umbøn um eina eykajáttan í ár og hægri játtan næsta ár.

Sostatt hava útrokning-

arnar rakt fullkomiliga skeivt fyri hetta árið. Upprunaliga var mett, at Barsilsskipanin skuldi gjalda 56,3 milliónir krónur í ár, men útrokningarnar visa, at skipanin helst fer at gjalda oman fyri 70 milliónir krónur, tá av tornar.

Fleiri fortreytir hava vist seg øðrvísi, enn Barsilsskipanin hevði væntað. Eitt nú eru væl fleiri børn komin inn í skipanina, enn figgjarætlanin gekk út frá. Lønarahækkingar, tal av fólki í skipanini og býtið millum mammur og pápar hava eisini ávirkað útgjaldið.

Næsta ár verða eisini trupulleikar. Barsilsskipanin hevði mett, at skipanin væntandi skuldi gjalda 63 milliónir krónur í 2004, men broyttu umstøðurnar gera, at útgjaldið helst verður einar 75 milliónir krónur, um lógin verður óbroytt. Men tað verður hon neyvan, tí landsstýrið

er ikki sinnað at rinda meira til barsilsskipanina næsta ár enn tær 52,5 milliónir krónurnar, sum er sett av í figgjarlógargruppotinum fyri 2004.

Skerdir pápar

Útvarp Føroya hevur gjørt nógv burtúrur málinum hesa vikuna, og bæði Bjarni Djurholm, landsstýrismaður við arbeidsmarknaðarmálum, og Karsten Hansen, landsstýrismaður við figgjarmálum, hava ført fram, at skipanin má broytast.

Stendur tað til Bjarna Djurholm, verða tað mennir og tey hægst løntu, sum skulu bota fyri, at skipanin ikki heldur figgjarætlanina. Bjarni Djurholm hevur sagt við Útvarpið, at møguleikin hjá pápum at fara í farloyvi helst verður skerdur, og hámarkið fyri útgjaldi, sum í dag er 35.000 krónur, verður lækkað.

Karsten Hansen sigur, at skipanin skal vera sjálvfiggjandi, við tað at arbeiðstakarar og arbeiðsgevarar skulu figgja skipanina. Sum er rinda partarnir á arbeiðsmarknaðinum einar 30 milliónir krónur til Barsilsskipanina. Restin kemur inn við skatti. Sostatt skal arbeiðsmarknaðurin rinda uppafur meira, stendur tað til Karsten Hansen, men tað verður neyvan uttan svørðslag.

Lægri útgjald - hægri inn gjald

Barsilsskipanin nevnr sjálv fleiri uppskot til eina loysn á figgjarligu trupulleikum. Minni útgjald, hægri inn gjald, lægri loft og styttri tíð eru nevnd sum loysnir.

Sum er gevur 0,25 prosent av lønini í inn gjaldi frá portunum á arbeiðsmarknaðinum einar 29 milliónir krónur í 2004.

Barsilsskipanin sigur, at verður hetta talið hækkað upp í 0,44 prosent, so er trupulleikin loystur, tí so koma 51 milliónir krónur í kassan frá portunum á arbeiðsmarknaðinum, og restin kann figgjast við somu upphædd frá landskassanum. Verður inn gjaldsprosentíð onkustaðni harimillum, verður inntøkan samsvarandi minni. Verður útgjaldið minkað, so at lønarútgjaldið verður

70 prosent í staðin fyri 100 prosent, so sparir Barsilsskipanin 22,5 milliónir krónur. Hinvegin ger tað ikki so stóran mun at lækka hámarkið. Verður hámarkið lækkað úr 35.000 krónum niður í 25.000 krónur sparir skipanin 2,5 prosent.

Hvussu verður og ikki. Fleiri møguleikar eru, og tað er ein politiskur spurningur, hvør loysn verður seymað saman.

Fakta

Sparimøguleikar hjá Barsilsskipanini:

- at minka um lønarendurgjaldið við at seta tað til eitt nú 80 prosent eins og fleiri lond kring okkum hava
- at lækka hámarkið, sum er 35.000 krónur
- at minka um útgjaldstíðarskeiðið hjá mammum og pápum
- at Barsilsskipanin ikki rindar frá 13. viku til 4. viku undan føðing